

Hwad Behagas?

Somnia plus vigili quam dormienti nocent

Bellmanssällskapets Medlemsblad

N:o 3 Anno 2009

**Men kungens egen sekreterare
måste tas emot på ett anständigt sätt,
det gick inte an att visa honom
missaktning,
det kunde sluta illa.**

**Inte ens de allra äldsta
Kolsvaborna mindes att någon
hovsekreterare någonsin hade haft sina
vägar åt det här hållet.**

Lars Huldén

BELLMANSSÄLLSKAPET**BÄSTE MEDLEM!**

Ordförande:

Fil.dr. Anita Ankarcrona

08-660 59 25

Vice ordförande:

F. Kommerserådet Bo G. Hall

08-88 91 09

Sekreterare:

Doktorand Jennie Nell

070-682 24 03

Arkivarie:

Fil.dr. Sten Magnus Petri

0709 - 16 46 25

Skattmästare:

F. administrative direktören

Conny Roth

08 – 560 328 22

Klubbmästare:

Fil.kand. Cecilia Wijnblad

08-643 59 25

Redaktör Hwad Behagas?

Doktorand Bengt Gustaf Jonshult

08-570 100 89

Ledamöter:

Direktör Hans Jacob Bonnier

Docent Carina Burman

Fil.dr. Stefan Ekman

Herr Carl Håkan Essmar

Docent Lennart Hedwall

Fil.mag. Olof Holm

Fil dr. Henrik Mickos

Fil.kand. Hans Nilsson

Postadress:

Bellmanssällskapet

c/o Sten Magnus Petri,

Värtavägen 23, 115 53

Stockholm

E-post:sallskapet@bellman.org

Hemsida: www.bellman.org

Sällskapets pg: 45 19 50-0

EN GOD FORTSÄTTNING PÅ**SENSOMMAREN!****ÖNSKAR****ANITA ANKARCRONA****ORDFÖRANDE****INNEHÅLL**

- Sid 3 Inbjudan till Sällskapsliv till sjöss!
- Sid 4 Mikael Samuelson kommer hem igen
- Sid 5 William Clauson - ett kärt återseende...
- Sid 6 Alive and rocking
- Sid 7 Ny ledamot i styrelsen
- Sid 8 Bellman i Kolsva
- Sid 13 Tips
- Sid 14 Bok & Bibliotek 2009
- Sid 14 Varför Bellman i Kolsva?

Käraste systrar och bröder!

Hösten och vintern närmar sig. Sommarens brud har varit god och är så fortfarande. Som framgår av föreliggande nummer av *Hwad Behagas?* har det hänt en hel del inom vårt vackra område - många gånger i en helt ny dräkt. Men det är väl så det skall vara. Vår käre skald tycks ligga i takt med tiden, i fas med solen och månan, med vindarna och haven. Framför allt lockar han fortfarande yngre generationer till sig och det synes mig uppstå ett ömsesidigt tycke. Bellman är den eviga våren.

Bengt Jonshult

BELLMANSSÄLLSKAPET

inbjuder till

SÄLLSKAPSLIV TILL SJÖSS!

För tredje året i rad samlas flera hundra litteraturläskare för att njuta av ett gediget tema-program. Sorg och kärlek, havet och rymden, humor och musikalitet, ja allt väsentligt behandlas på året resa. Redan på söndagskvällen får vi uppleva en föreställning som ger novemberhavet solglitter på vågorna och får vinden att dofta av gullviva och mandelblom. Ingen mindre än Sven-Bertil Taube tolkar Evert Taube!
Ytterligare sex litterära sällskap bjuder på storartad underhållning;

Bellmansällskapet: Carina Burman, Anders Fröling.

Erik Beckman-sällskapet: Sven Hansell, Felix Heuman, Hedvig Weibull.

Harry Martinsson-sällskapet: Ulf Danielsson, Ingemar Sallnäs, Göran Bäckstrand, Gunnar Edander

Elin Wägner-sällskapet: Anita König, Marianne Enge Swartz

Sällskapet Erik Johan Stagnelii Vänner: Margareta Melz, Mats Dalborg, Björn Erlandsson

Gustaf Fröding-sällskapet: Kjell Kvarnevik, Björn Sandborgh, Tomas Sköld

Resan sker i samarbete med DELS och ABF

Datum: 8-9 november 2009. Silja Galaxy avgår kl.19.30 med hemkomst kl.18.15

Pris från:1275 kr per person. I priset ingår: Plats i delad B4-hytt, ett smörgåsbord inkl.öl, vin, läsk, en bufféfrukost och samtliga föreställningar enl. program.

Bussanslutning: Finns från många orter, pris beroende på avreseort.

Anmälan: Begränsat antal platser - boka redan idag för att förvissa dig om plats!

För information och bokning: OmniaResor Tel. 021-12 90 90 eller www.omnioresor.se

Stora Gatan 44, 722 12 VÄSTERÅS, e-post: info@omnioresor.se, fax: 021-18 98 90

MIKAEL SAMUELSON KOMMER HEM IGEN

När Mikael Samuelson släppte sin förra Bellmanskiva, Fredmans Epistlar fanns fortfarande vinylskivorna. Den gången var det en magnifik slutsten, en vissångens ryttarstaty rest vid porten till Fredmansvärlden, huggen i granit och draperad av Arachne. Exekutören själv deklarerade att nu fick det vara bra med Bellman. Jag minns att jag kände tomhet. Samuelson hade så mycket ogjort, så mycket osjunget, så mycket Bellman kvar att visa mig. Men istället väntade andra författarskap på att upptäckas och förmedlas. Det skulle ta nästan 20 år innan Mikael Samuelson åter träder in i det universum som blivit hans signum.

Det var en formidabel överraskning när jag hörde att Mikael Samuelson skulle ge ut en ny Bellmanskiva. För mig var det samma känsla som om jag skulle hitta en låda okända Mozart-noter på vinden, som om Muhammed Ali skulle gå en ny mästerskapsfight eller som om Leonardo knackade på dörren och bad att få måla mina döttrars porträtt. Det är som kidsen säger...stort!

Det är föga förvånande, men Mikael Samuelsons nya Bellman-skiva, (jag måste skriva det igen, Mikael Samuelsons NYA Bellmanskiva) är rörd av Ekelöf. Vi möter en äldre, rostigare, mer livserfaren och tyngre Samuelson. Stämningen är förtätad, det är dolskt, ödesmättat, inkännande, nära och blödande. Ibland groteskt, ibland sublimt och någonstans däremellan vacklar en rusig Fredman omkring i en mörk, farlig och mycket vacker gränd. Det är en dovare, mer tungsint och lidande Fredman än vi är vana vid. En försmädd Fredman vid gravens brädd, föraktad och förgrämd på väg bort. Han står på kajen vid Styx med Karons båt med släckta lanternor väntande på att få lägga till.

Jag har aldrig mött en vemodigare och mörkare Fredman. Det är en brutal kontrast mot hur Samuelson spjuveraktigt gestaltat Fredmansvärlden tidigare. Ackompanjemangen är sparsmakade med elpiano och elbas som enda klangfärg. Istället är det Samuelsons röst som bär tolkningarna, och som den gör det. Han sjunger med en urkraft, som en frusande flod av vildvuxna otämjda toner som morrande fårar sin väg genom mitt inre landskap. Den rör och berör varje nerv. Fan vet om det inte är Orpheus själv som ber mig stiga på och sjunga blues med grabbarna. Mikael Samuelson har kommit hem.

Samuelsons nya Fredmanskiva har ett stort fel. Den är alldeles för kort. Åtta epistlar borde varit 82. Tänk vad karln hade kunnat göra med de sällan sjungna sångerna. Jag kapitulerar, jag hissar vit flagg, jag är djupt tagen. Jag har bara ett ord kvar. Tack!

Hans Nilsson

Mikael Samuelson "Fredman" 139 kr på www.cdon.se

WILLIAM CLAUSON - ETT KÄRT ÅTERSEENDE PÅ BELLMANSCENEN

Det har gått 45 år sedan William Clauson senast sjöng Bellman på skiva. Nu är det dags igen. Några av hans bästa insjungningar har för första gången återutgivits.

William Clauson närmar sig nu sin 80-årsdag. Han har levt ett makalöst spännande artistliv som fört honom till jordens alla kontinenter utom Antarktis. Det har innefattat allt från barnskådespelare i Hollywood till sjungande sheriff på nöjesfält. Sin artistiska storhetstid hade han de 20-talet år han var verksam i Sverige. Han gjorde mängder med skivor, konserter, radioprogram och i Hylands Hörna var han en återkommande gäst. På 1950- och 60-talen var William Clauson mycket folkkär och en av dem som musikaliskt möblerade vårt svenska folkhem. Mot slutet av 60-talet började globetrottern Clauson vurma för den latinamerikanska kulturen och han öppnade en mycket populär mexikansk restaurang, El Sombrero, i Stockholm. I dag är han bosatt i Tijuana i norra Mexiko.

William Clauson hade sin storhetstid under popfolkmusikens era, när Pete Seger, Joan Baez och Bob Dylan hängde gitarrer på varenda tonårsvägg. Hans Bellmansång är klassisk, traditionell, med skolad sång till luta, gitarr eller ensemble. Clauson bidrog i hög grad till att nyansera bilden av Bellman. 1963 hade Sven-Bertil Taube skrämmt slag på Bellmanpuritanerna och i studentkretsar hade Bellman högggradigt reducerats till författare av dryckesvisor. William Clauson slog vakt om det sublima i Bellmanvisan, och genom sin popularitet och sin känsla för tidstroga arrangemang blev han dess främste bevarare.

Därför är det inte minst trubadurhistoriskt intressant och glädjande att William Clausons familj nu har förverkligat en återutgivning av de Bellmaninspelningar Clauson gjorde 1963. Det är ett kärt återhörande för många, och det är i just detta som den nya CD-utgåvan har sina största förtjänster. För en sentida lyssnare märks att det har gått 45 år och att tiden har etablerat ett modernare Bellmanidiom. Det är vackert, sirligt, smakfullt, men lite blodfattigt och manierat. Men för alla de som en gång lyssnade på William Clauson är detta en déjà vu som väcker halvsekelgamla Bellmanminnen, och den klang som tonar i hans luta har precis som Bellmans, ett odödligt eko.

Hans Nilsson

Skivan kan beställas från www.williamclauson.com

ALIVE AND ROCKING

Life of Bellman

Premiärkväll i Ulriksdals slottspark!

Ett vimmel av kungar kan anas: från Gustaf VI Adolf till Gustaf III till vår egen Carl Gustaf. Och drottningar: Hedvig Eleonora, Kristina, Lovisa Ulrika, kanske Louise, absolut Silvia och så drottningen av Confidencen, Kjerstin Dellert! Förresten premiärvimlar alla vi andra kolossalt i den vackra kvällen i den vackra parken – och vi är många som vill vara med om det nästan mest oväntade, en rockmusikal om Carl Michael Bellmans liv! Men vad är det? Och hur gör man då? Hur ska det bli?

Det är en ambitiös uppsättning i regi av Ulrika Larsson och Olle Ljungberg, som för övrigt också är producent tillsammans med Karin Stenstam. Många medverkande, förutom sångare och skådespelare också självklart en orkester. Och så vackra dräkter!

Jovisst, Carl Michael är med, personifierad av Albin Flinkas och som föreställer en då-, nu-, sentida rockmusiker som sliter för både brödfödan och drycker, tillsammans med sin rockgrupp. Rockgrupp? Här är Nordström – Andreas Andersson, Movitz – Jan Åström, Kajsa Stina – Thérèse Andersson och Ulla Winblad – Petra Hultgren. Både var för sig och tillsammans med en stor och också mycket duktig ensemble sjungs, spelas och framförs både Bellmans text och musik men också särskilt för föreställningen skrivna inlägg och sånger ofta kopplade samman med det bellmanska.

Särskilt förtjusta blev vi i Drottningens aria med text av Ulrika Larsson och Sissela Nutley och musik av Jan Radesjö, en aria framförd av med stor scennärvaro och känsla av Evabritt Strandberg, en drottning som inte hade det så lätt med en trög äkta make och jobbiga söner, kronprinsen Gustav och prins Karl, Jesper Salén och Andres Wilson. En musikalisk höjdpunkt var också var också ett ”potpourrie” kallat Tiderna blir sämre, där material av Bellman och eget material giftes samman på ett så lyckat sätt! Här fick vi höra En sol går upp, Hör klockorna med ängsligt dån, Blefve jag en riker man och Träd fram du nattens gud – det kan tyckas vågat men blev bra. I ensemblen ingår både sångare, skådespelare och dansare från olika akademier och skolor och dessutom, vilket märktes i spelet, spexerfarna från Uppsala. Var annars? Här märktes särskilt Peter Gerecht som var Herngren, både Hennes och Hans Majestäts lakej och ständige följeslagare. Om honom stod i programmet att han varken dansade eller sjöng – fast just det märktes inget av...

Jan Åström, som varit med längst och i flest uppsättningar, var allt den som släppte loss mest och rockade ordentligt! Vi önskade oss allt litet mindre vördnadsfullhet inför Bellmans ord och toner och trots riktigt mogen ålder vill vi ha MERA ÖS!

Det hindrar oss verkligen inte att tycka att det var en rolig, frisk och oförfägen musikal, framförd med stor entusiasm och kunnighet! Tänk ändå, att vad som än sägs och snörps på munnen åt det som kan tyckas gammaldags, så lever Carl Michael Bellman alldeles uppenbart hos äldre och yngre. Själv kunde han säkert ha tyckt att anslaget med en rockmusikal var riktigt vasst och helt i hans anda.

“MERA ÖS!” skall givetvis tolkas positivt - positivt i den bemärkelsen att det är nått opp omöjligt att “rocka” Bellman! Det har säkert med vårt kollektiva minne och privata vanor att göra, d.v.s. hur mycket än elgitarrerna tjuter, basisterna stompar och det elektrifierade digitalpianot strör ut sitt samplade ljud, så tränger ändå Bellman och 1700-talsmusiken igenom.

Även ensemblen konstaterade detta under repetitionstiden: det är nästan omöjligt att få mer ös! Men öset fanns där ändå! Öset låg som osynliga trådar mellan skådespelarna och musikerna, ty en tajtare utomhusföreställning, särskilt med tanke på temat, har sällan skådats! Utmärkt och stort jubel! Sålunda, när vi äntligen letade oss hemåt, smågnolande på diverse sånger av den store skalden, kom tankarna till ro och de trenne inledande frågorna besvarades. DET var ett nytt och friskt grepp. MAN gör det genom att ha en utmärkt ensemble. DET blev en kväll då alla kände sig som kungar och drottningar. Och över alltihopa lyste den briljante skaldens stjärna extra starkt - just nedanför Venus.

Nedtecknat af tvenne passagerare

* * *

NY LEDAMOT I STYRELSEN

Carl Håkan Essmar, kunning mångsysslare men framförallt trubadur, med ett brinnande intresse för 1700-talet, särskilt den gustavianska epoken. Han framträder med en bred repertoar med visor av Carl Michael Bellman, Olof von Dahlin, Anna Maria Lenngren, Bengt Lidner mfl. alltid med tidstroga instrument.

Han spelar på en cister som är en trogen kopia av ett av de instrument som Bellmans ägde under sin levnad. Essmar är även medlem i bl.a. Gustafs skål och Par Bricole. På fritiden ägnar han sig gärna åt biodling.

Jennie Nell

BELLMAN I KOLSVÄ

Tal vid invigningen av Bellmansmuseet 12.9.2009

På den tiden då Bellman vandrade här på jorden
var Sverige mycket större än det är nu.
Hit hörde alla landskapen i Finland: Åland, Egentliga Finland,
Nyland, Satakunta, Österbotten, Tavastland, Savolax, Karelen.
Sedan Johan III:s tid benämndes Finland storfurstendöme.
Storfurstendömets norra gräns gick ungefär vid Kemi älv.
Det fanns besittningar söder om Östersjön.
Greifswald var ett svenskt universitet.

Så kom 1809. I freden i Fredrikshamn den 17 september
miste Sverige Finland, delar av dåvarande Västerbotten
och ett väldigt område i Lappmarken,
det som nu är Finlands Lappland.

Bellman slapp se det här.
För han dog strax före midnatt den 11 februari 1795.
Han hade en vecka tidigare fyllt 55.
Han skulle säkert ha gråtit.

Hade han levat
kunde han med någon uppryckande visa
ha påverkat krigsföringen.
I Gustav III krig medverkade han med sånger
som knappast står Runebergs efter i kvalitet.
Bellman blev en föregångare
till Runeberg.

Hans Kämpevisa över segern vid Hogland
den 17 juli 1788
väcker tankar ännu i dag.

Ur hvirflar af röken vid blikstret ibland
Så syntes men nu intet mera,
I blodiger skjorta med värjan i hand
Wachtmeistrar och Hornar och flera.
Prins Carl, fäll nu tårar och gråt kung och land,
Blif ,Sverige, bestört, men glöm ej dessa män ingendera!

Så kan en av världens fredligaste skalder
skriva, vid behov.

Men vi får ta hänsyn till realiteterna:
Bellman var död. Finska kriget förlorades.
Sverige och Finland gick skilda vägar,
som dock har visat sig vara tämligen parallella.

*

Under sina långa vandringar genom svenska bygder
kom Bellman en gång också till Kolsva.
Man kände väl till honom där.
En stor slarver och narr.
Hade han inte legat redlös en hel natt
utanför Riksbanken och vaknat upp i gryningen
Bara för att vackla in på krogen igen när den öppnades.
Så stod det åtminstone i skillingtrycket.

Och hade inte han drivit gäck med Bibelns
Heliga män, en Helige Noak och hans Heliga gumma,
ja , med ännu Heligare folk?

Men när han kom, Bellman,
så visade det sig att han var kongl. sekreterare!
Det hade han papper på. Det stod i passet.
Kan det ha varit samma person?
Jo, det var det, försäkrade han själv.
Fast inte var det han som hade legat
utanför Riksbanken. Sånt gör inte kongl sekreterare.
Fan tro't.

Men kungens egen sekreterare
måste tas emot på ett anständigt sätt,
det gick inte an att visa honom missaktning,
det kunde sluta illa.

Inte ens de allra äldsta
Kolsvaborna mindes att någon
hovsekreterare någonsin hade haft sina vägar
åt det här hållet.

Så det rustades till en stor fest på järnbruket.
Löjtnanten själv, han

Linman, tog hand om värdskapet.
Och allt bättre folk skulle vara med.

Det bakades och stektes och bryggdes och bråddes.
Bellman bodde hos Löjtnanten under tiden.
Vad kunde han ha för ärende?
Var det fråga om något slags inspektion?

Nej då, försäkrade Bellman, han
var i själva verket på väg till Furbo by
i Norrbärke socken, där hans morfar var född.
Han ville lära känna släkten, sa han.
För han skulle snart gifta sig, och ville veta
vad det var för slags folk han själv
och de kommande barnen släktades på.

Av vad som hittills har framkommit i berättelsen
kan vi ganska exakt datera Bellmans besök i Kolsva.
Bellman blev kunglig hovsekreterare 1776,
Och äktenskapet ingicks strax före jul 1777.
Det måste ha varit sommaren 1777
som Bellman var här, för 242 år sedan,
kan vi lätt räkna ut.

Bellman hade då hunnit skapa
sitt galleri av Stockholmsexistenser.
Han hade lekt med dem flera år.
De flesta av Fredmans Epistlar var skrivna.
Nu ville Bellman börja ett borgerligt liv som
Kunglig tjänsteman och familjefar.

*

Festen var väl som fester brukade vara på den tiden.
Man åt sig mätt och drack sig full
och pratade mer än man skulle.

–Hör nu, Han, Herr Kongl. Hovsekreteraren,
sa Löjtnanten, när man var framme vid huvudrätten.
Det ryktas att han är en mästare på att
sätta ihop verser till supen. Och på ingen tid alls.
Gör nu på stället en visa! Så får vi lite sång också.
För Satan.

Och en sak till: Namnet på våran förträffliga ort, Kolsva, skall finna med. Till evig tid! Amen.

Ja, vi vet inte om det gick till just på det sättet.
Men visan är bevarad! Texten åtminstone.
Den gick så här:
(Problemet med ortnamnet löste Bellman enkelt,
lite för enkelt.)

Kolsva-rt hamrar här Vulkan,
Hållande i bägge händer
hamrar, sicken grobian!
Eko som allt återsänder
Som i världens hagar stimmar,
Öfverväldigas och svimmar.

Allt som sägs blir alltså glömt.
Fritt må vi vid bordet språka.
Fatta glaset, töm det ömt,
Du som malmen måste måka!
Så gör likaledes gästen,
När han säger Tack för festen!

Det finns en annan detalj än ortnamnet som binder visan till Kolsva. Det som Bellman säger om hamrar i bägge händerna på Vulcanus, den store smeden, måste rimligtvis syfta på att bruket hade privilegium, sedan 1736, på två stångjärnshamrar.

De här verserna har påträffats ganska nyligen,
märkligt nog i Finland, på vårt nationalmuseum.
Där finns en hel del Bellmaniana.
För det kan museet tacka mångmiljonären och samlaren
Herman Fritjof Antell (1847-93).
Han bodde en stor del av livet i Paris, där han också dog.
Men han hade en egen ångbåt som han varje sommar
reste med hem till Vasa.

På vägen stannade han i Stockholm
där han hade gamla vänner, Henryk Bukowski var en av dem.
Och då köpte upp rariteter,
såsom t.ex. Bellmans egenhändiga levernesbeskrivning
från våren 1794, när han satt arresterad på högvakten i Stockholm
för ogulden gäld.

Så det är inte särskilt märkligt
att man i de antellska samlingarna
på Nationalmuseum i Helsingfors
kan hitta ett och annat tidigare okänt skaldestycke av Bellman.

Nu är visan ju inte skriven med Bellmans stil,
om än med gammal stavning.
Det är någon som har tecknat upp den.
Melodin är okänd. Professor James Massengale, som är
expert på Bellmans musik, kan kanske hitta den.

Nå hur som helst.

Bellman fortsatte antagligen sin vandring.
Det är inte så långt till Norrbärke.
Där träffade han troligen släktingar,
i varje fall sysslingar.
Och kunde studera sitt genom.

Vi vet ju faktiskt ganska lite
om Bellmans resor; hans omtalade flykt
till Norge, när han hade gjort bankrutt,
inte ens den är 100% ikt bevisad.

Nu skall han alltså få ett museum i Kolsva.
Vi vet ju inte om han såg husen som det gäller,
när han var här; de har antagligen byggts senare.
Men säkert är, att Bellman inte på sin egen tid
var någon okänd storhet i Kolsva.

Fast egentligen är detta en bisak.
Det viktiga är att det finns personer
som är villiga att lägga ner möda
för att det nationella arvet – jag får väl säga vårt
nationella arv – skall bevaras
och hjälpa oss att förstå
vilka vi egentligen är.

Och nu skall jag fullgöra den plikt
som jag har hedrats med,
nämligen klippa av bandet
till Bellmansmuseet i Kolsva.

Ge mig saxen.

Men innan jag klipper till skall jag

i sanningens namn tillstå att Bellman säkert aldrig besökte Kolsva.

Allt jag berättade om den saken var dikt och förbannad lögn. Någon visa skrev han alltså inte heller om Kolsva.

Men det övriga är sant, såsom orden om det värdefulla i att det finns de som offrar möda på att bevara sådant som behöver bevaras.

Prof. em. Lars Huldén

Läs mer om det nya Bellmanmuseet i Kolsva på www.bellmanmuseet.se

TIPS

23 sep 1700-talsseminarium, Konstvetenskapliga institutionen i Uppsala:

Intendent MIKAEL AHLUND och docent MÅRTEN SNICKARE:

“Klassicism och kreativitet i svensk 1600- och 1700-talskonst”

Seminarieret anordnas i samarbete med Konstvetenskapliga institutionen. Lokal: Engelska Parken Humanistiskt Centrum, hus 2, rum 1024. Tid: kl.18.15-20

25 sep ”The 18th-Century Waistcoat as Erotic Field”

En föreläsning med Peter McNeil, professor i modevetenskap vid Stockholms universitet:

kl 15, i Hörsalen, Nationalmuseum.

3-4 okt Praktisk historia på Kristinehovs Malmgård

1700-talssällskapet Gustafs Skål och Kristinehovs Malmgård inbjuder till en helg i praktisk historia. Lär dig dansa menuett, upptäck Cajsa Wargs kokkonst, känn på kläderna från särken till peruken, samt mycket mera. För mer info.

Kristinehovs malmgård har åter öppnats för konferens och fest nu i nyrenoverad Gustaviansk skrud www.kristinehovsmalmgard.se

BOK & BIBLIOTEK 2009

Som redan framgick av förra numret av Hwad Behagas arrangeras årets främsta bokliga ”Happening” – alltså Bok & Biblioteksmässan i Göteborg – den 24-27 september. Liksom tidigare år medverkar Sällskapet med en bemannad monter. Den är förnämnt placerad mitt i de litterära sällskapens kvarter, i vad som på mässpråket heter B10:74, alldeles invid deras egen lilla scen.

Där har vi dessutom lyckats få tid för följande tre korta presentationer:
Torsdagen den 24/9 kl 16.30-16.45 talar Karin Noomi Karlsson om ”Bellmanverk med förplägnad”
Fredagen den 25/9 kl 16.00-16.15 talar Bo G Hall om ”Bellman finns överallt!”
Lördagen den 26/9 kl 10.30-10.45 talar Anita Ankarcrone om ”Vad gör Bellmanssällskapet?”

Kom gärna och hälsa på i montern och lyssna på föredragen!

Bo G Hall

* * *

VARFÖR BELLMAN I KOLSVÄ?

Vad hade egentligen Carl Michael Bellman med Bergslagen att göra? Detta utröns till stor del av Arvid Stålhane i *En Bellmansbok* (Sthlm 1947, sid. 43 ff). Dock så föreligger det en tankekurva när det gäller den s.k. Bellmansgården - en gård som alltför ofta har tillskrivits Michael Hermonius och framför allt, märkligt nog, Bellman.

Bellmansgården är en gedigen bergsmansgård troligen byggd i början av 1700-talet i Vinsbo Norrbärke socken. Den flyttades av Lars Hansson till Furbo, Norrbärke socken 1774-1775.

Carl Michael Bellmans anknytning till gården är att Lars Hansson var ett kusinbarn till Carl Michaels morfar, Michael Hermonius. Michael Hermonius växte upp i Furbo på en intelligande fastighet, i en liten parstuga, som sedan länge är riven. Michael Hermonius dog redan 1749 och har man aldrig sett gården.

Hembygdsföreningen i Furbo fick 1945 gården som gåva av dåvarande ägaren godsägare Elvin Karlsson som året innan låtit uppföra en ny mer ändamålsenlig

mangårdsbyggnad på tomten i Furbo. Gården fick sitt namn ”Bellmansgården” i och med att den 1954 flyttades från Furbo till sin nuvarande plats på Norrbärke Hembygdsgård, där den idag är hembygdsgårdens huvudbyggnad.

Namnet ”Bellmansgården” beror på att Bellmansällskapet med Arvid Stålhane i spetsen upptäckte att Carl Michael hade släktanknytning till Furbo på modernet. Man tog då för givet att det var i den ståtliga och pampiga bergsmansgården som C M:s förfäder verkat och bott i, men så var det alltså inte.

Huruvida Carl Michael Bellman sett eller vistats i gården vet vi inte. Enligt traditionen lär han på 1790-talet gjort en resa till sin vän Brukspatron Barchaeus på Fagersta Bruk och i samband därmed avlagt ett besök i Furbo.

Dock så närmar vi oss Kolsva och Västmanland desto mer om man betänker att Bellmans morfar var rektor för Västerås Trivialskola. Detta innan prästkarriären, och att mormodern var infödd i ”gamla Arås” eller som det står i skaldens *Levernesbeskrivning*:

Kongl Slottet den 8 Maji 1794.

Som jag almänt är känd så på den Moraliska som Physiska sidan, det will säga till hjärtat, min wandel, ock min constitution, så är jag En herre af mycken liten djupsinnighet, ock frågar ej efter om solen går eller jorden axlar sig. Hwad jag kan bedyra är at jag will ingen warelse i Naturen ondt - älskar, oändligen En ädel man, ock med ouphörlig låga Fruentimber ock små beskedliga Barn, åter efter aptit litet ock godt, Söndag hwitkål - Torsdag ärter, Lördag strömming.[...] Som till en lefwernesbeskrifning synes wara nödigt, at man Nämner dödsåret eller rättare sagt Födelse året, altså finner jag mig befogad at utsatta detsamma enligt kyrkoboken i Sant Maria Magdalena församling fast långsen opbrunnen wid 1758 års brand - till den 4 febr 1740. [...] Huru mina föräldrar krånglade blef jag som sagt, född den 4 febr 1740 - min mor wacker som en dag, oändligen god, charmant i sin klädnad, god mot alla meniskor, delicat i omgäinge - hade En förträffelig röst ock hade wänt sig att ligga i 21 Barnsängar - honij qvi mal y pense, men detta lekwärcket gjorde husets Ruin. Wid 6 års ålder kom jag under information i Maria skola, Min Morfader Magister Hermonius war där Kyrckoherde ock gift med min Mormor från gamla Arås, hwarföre hon hette Arroselle.

Under alla omständigheter så är Bellman en nationalskald som hör hemma både i en mörk gränd i Gamla Stan, på Djurgården med rött vin och pimpinella, under Bellmansdagarna i Visby, Visbohammar och Salem, som i den lilla bruksorten Kolsva bland stånghammare, städ och alrotsbord.

Bengt Jonshult

Bellmanssällskapets Medlemsblad
Utkommer med 3-4 nummer/år

Ansvarig utgivare: Anita Ankarcrona

Redaktör: Bengt Jonshult,
Barlows väg 5
134 40 Gustavsberg
08-570 100 89

E-post: hwadbehagas@comhem.se

Tryck: Mowys Skrivbyrå

ISSN 1104-4603